

Školní vzdělávací program

Předmět: Český jazyk a literatura

vedoucí autorského týmu: PaedDr. Eva Knoppová

členové autorského týmu: Mgr. Renáta Blašková, Mgr. Helena Chovančíková, Mgr. Michaela Svobodová, Mgr. Tomáš Svoboda

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu:

Vyučovací předmět **Český jazyk a literatura** vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura, je tedy součástí vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Vzdělávací oblast **Jazyk a jazyková komunikace** zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. V návaznosti na základní vzdělávání, resp. na výuku v nižších ročnících víceletého gymnázia vede k rozšiřování vědomého užívání jazyka jako základního nástroje pro rozvíjení abstraktního myšlení a k prohlubování vyjadřovacích a komunikačních dovedností a schopností vytvářejících podklad pro všestranné efektivní vzdělávání. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa gymnázia. Jazykové vyučování vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Český jazyk a literatura** má komplexní charakter, navazuje na stejnojmenný předmět v nižších ročnících víceletého gymnázia, je rozdělen do dvou složek: jazyka a jazykové komunikace a literární komunikace. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

Předmět český jazyk a literatura je realizován ve všech ročnících vyššího stupně gymnázia. V kvintě, sextě, septimě a v prvním, druhém a třetím ročníku má časovou dotaci čtyři hodiny týdně. V oktávě a čtvrtém ročníku má časovou dotaci pět hodin týdně. Výuka probíhá většinou ve třídách, součástí jsou krátkodobé i dlouhodobé projekty, poznávací exkurze apod.

Výuka probíhá s plným počtem žáků ve třídách, ale pro zvýšení její efektivity, zejména v projektovém vyučování, při praktickém procvičování učiva apod. lze vyučovat v tzv. dělené hodině s polovičním počtem žáků, a to ve všech ročnících.

Vyučovací předmět český jazyk a literatura úzce spolupracuje s následujícími vyučovacími předměty, vzdělávacími obory a vzdělávacími oblastmi:

- cizí jazyky (Jazyk a jazyková komunikace)
- dějepis, základy společenských věd (Člověk a společnost)
- zeměpis, biologie (Člověk a příroda)
- hudební výchova, výtvarná výchova (Umění a kultura)
- informatika (Informatika a informační a komunikační technologie)
- Člověk a svět práce

Do obsahu vyučovacího předmětu český jazyk a literatura jsou integrována následující **průřezová témata:**

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Mediální výchova
- Environmentální výchova

Výchovné a vzdělávací strategie:

Ke klíčovým kompetencím daného vyučovacího předmětu i celé vzdělávací oblasti patří zejména schopnost žáků chápat český jazyk v jeho historickém vývoji i v současné podobě, dále jako určující činitel českého národa. Žáci získávají pozitivní vztah ke svému mateřskému jazyku, pěstují jazykovou kulturu. Postupně zvládají běžná pravidla mezilidské komunikace, prací se zdroji informací, chápou svébytnost a rozmanitost slovesného uměleckého díla.

K naplnění jednotlivých klíčových kompetencí žáků vyšších ročníků víceletého gymnázia a čtyřletého gymnázia směřují učitelé prostřednictvím následujících výchovných a vzdělávacích strategií:

1. kompetence k učení

- frontální, skupinová, individuální výuka
- systematická a promyšlená motivace žáků k aktivnímu přístupu k výuce prostřednictvím zadávání školní i domácí činnosti – projektů apod.
- aktivní práce žáků s různými zdroji informací

2. kompetence k řešení problémů

- prezentace vlastní práce žáků – individuální, skupinová práce
- samostatná školní i domácí práce
- účast v soutěžích a olympiádách
- hodnocení vlastní práce, práce spolužáka nebo skupiny, předávání vlastních zkušeností a poznatků

3. kompetence komunikativní

- referáty, diskuse, mluvní cvičení, prezentace
- přednes uměleckého textu
- samostatná četba, písemné i ústní formulování vlastních čtenářských zkušeností a prožitků
- vlastní literární činnost

4. kompetence sociální a personální

- systematická práce v třídním kolektivu, ve skupinách
- diskuse v malé skupině i debaty celé třídy na rozličná témata
- výchova k sebevědomému, asertivnímu jednání žáků, k schopnosti sebekritiky, kritiku vytvářet i přijmout

5. kompetence občanská

- besedy, přednášky s odborníky, návštěvy kulturních akcí
- výchova k úctě k tradicím a kulturnímu i historickému dědictví, vytváření pozitivního vztahu k umění
- podpora vlastní tvořivé umělecké činnosti žáků

6. kompetence k podnikavosti

- systematická výchova k základním pracovním návykům žáka zadáváním úkolů a vyžadováním jejich plnění
- systematická motivace žáků k cílevědomému a zodpovědnému rozhodování o dalším vzdělávání a budoucím profesním zaměření s ohledem na individuální možnosti a potřeby